

**SAMMAN-
FATTNING**

DENNA
RAPPORT ÄR
FRAMTAGEN
I SAMARBETE
MED:

Water Footprint
NETWORK

ZSL
LIVING CONSERVATION

Sammanfattning av Världsnaturfonden WWFs

Living Planet Report **2014**

DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN MINSKAR SNABBT OCH MÅ
FORTSÄTTER ATT VÄXA. DJURPOPULATIONER VÄRLD
SEDAN 1970. MÄNNISKANS VÄLFÄRD PÅ JORDEN BYGG
FISKBESTÅND OCH SKOG, LIKSOM PÅ EKOSYSTEMTJÄNST
OCH FÖRHINDRAD EROSION. VI SKULLE BEHÖVA 1,5 JORDKL
PÅ NATUREN. VI TÄR PÅ VÅRT NATURKAPITAL OCH FÖR
MÖTA SINA BEHOV. VI KAN REDAN HA PASSERAT FLERA
OÅTERKALLELIGA MILJÖMÄSSIGA FÖRÄNDRINGAR. TRYCK
NÄR DET EKOLOGISKA FOTAVTRYCKET PER CAPITA ÖKA
GRAD AV UTVECKLING HAR HITTILLS HÖRT SAMMAN M
VÄRLDENS LÄNDER ÄR ATT SKAPA GODA FÖRUTSÄTTNING
FOTAVTRYCKET ANPASSAS TILL EN HÅLLBAR NIVÅ. JO
SÅRBARA GRUPPEN, MEN SÄKER TILLGÅNG TILL LIVSMED
FRÅGOR SOM PÅVERKAR OSS ALLA. I WWF:s VISION OM ET
JORD OCH FOKUS RIKTAS MOT ATT BEVARA NATURKAPITA
STYRA OM FINANSIELLA FLÖDEN OCH FÖRVA
ATT ÄNDRA FÄRDRIKTNING OCH HITTA NYA VÄGAR

NSKLIGHETENS REDAN OHÅLLBARA ANSPRÅK PÅ NATUREN
EN ÖVER HAR I MEDEL TAL MINSKAT MED 52 PROCENT
ER PÅ NATURRESURSER SOM VATTEN, ODLINGSMARK,
ER SOM POLLINERING, CIRKULATION AV NÄRINGSÄMNE
OT FÖR ATT MÖTA DE MATERIELLA KRAV VI IDAG STÄLLER
SÄMRAR FRAMTIDA GENERATIONERS MÖJLIGHETER ATT
"PLANETÄRA GRÄNSER" SOM KAN LEDA TILL SNABBA OCH
ET PÅ NATURENS RESURSER BLIR MÅNGFALDIGT STÖRRE
R SAMTIDIGT SOM VÄRLDSBEFOLKNINGEN VÄXER. HÖG
ED STORT EKOLOGISKT FOTAVTRYCK. UTMANINGEN FÖR
AR FÖR MÄNSKLIG UTVECKLING, MEDAN DET EKOLOGISKA
RDENS FATTIGASTE FORTSÄTTER ATT VARA DEN MEST
EL, VATTEN OCH ENERGI ÄR KOMPLEXT SAMMANLÄNKADE
T LIV INOM PLANETENS GRÄNSER SKYDDAS VÅR LEVANDE
LET, PRODUCERA RESURSSNÅLARE, KONSUMERA KLOKARE,
LTA RESURSER PÅ ETT MER JÄMLIKT SÄTT.
ÄR INTE LÄTT, MEN DET ÄR DEFINITIVT MÖJLIGT.

FÖRORD

Vi sitter alla i samma båt

Denna utgåva av Living Planet Report är ingen nöjesläsning. En av de viktigaste saker som slås fast är att Living Planet Index (LPI), som mäter mer än 10 000

representativa populationer av däggdjur, fåglar, kräddjur, groddjur och fiskar, har minskat med hela 52 procent sedan 1970. Med andra ord har populationsstorleken hos ryggradsdjur sjunkit med hälften på fyrtio år. Dessa arter utgör en viktig del av ekosystemen som upprätthåller livet på jorden. Trenden för LPI ger en tydlig signal om att vi missbrukar planeten, vårt enda hem. Ignorerar vi dessa varningstecken kan vi i framtiden stå inför olösbara problem. Vi utnyttjar jordens resurser som om vi hade mer än en planet att tillgå. Genom att ta mer från våra ekosystem och naturliga processer än vad som återskapas, hotar vi vår egen framtid. Naturskydd och hållbar utveckling går hand i hand. Det handlar inte bara om att bevara mångfald, utan lika mycket om att säkra mänsklighetens framtid. Det handlar om vår välfärd, ekonomi, livsmedelstrygghet och sociala stabilitet – om hela vår överlevnad.

I en värld där så många människor lever i fattigdom, kan det framstå som lyx att skydda naturen. I själva verket är det tvärtom. För många av jordens fattiga är naturen en livförsäkring. Samtidigt är det viktigt att slå fast att vi alla sitter i samma båt. Vi behöver alla näringsriktig mat, rent dricksvatten och ren luft, var vi än lever i världen.

Det är stora orosmoln på himlen och det kan vara svårt att se positivt på framtiden. Svårt, men förvisso inte omöjligt. Det är vi människor som orsakat problemen. Därför är det också vi som kan finna lösningarna. Ett särskilt ansvar vilar på länder som Sverige, med allt för stora fotavtryck men samtidigt utmärkta förutsättningar att ställa om och sprida goda exempel. Vi som är vuxna idag måste arbeta för att det uppväxande släktet ska kunna avsluta detta destruktiva kapitel i mänsklighetens historia och bygga en framtid där människor kan leva och utvecklas i harmoni med naturen.

Vi är alla beroende av varandra och tillsammans kan vi finna lösningarna som räddar framtiden på denna vår enda jord.

Håkan Wirtén

*Generalsekreterare
Världsnaturfonden WWF*

UTRYMME FÖR ARTER, PLATS FÖR MÄNNISKOR

LIVING PLANET REPORT 2014

Denna skrift utgör en svensk sammanfattning av den tionde utgåvan av WWFs Living Planet Report®. Rapporten ges ut vartannat år och dokumenterar planetens tillstånd; trycket på naturresurserna, förändringar i den biologiska mångfalden och i ekosystemen samt vad detta betyder för mänskligheten.

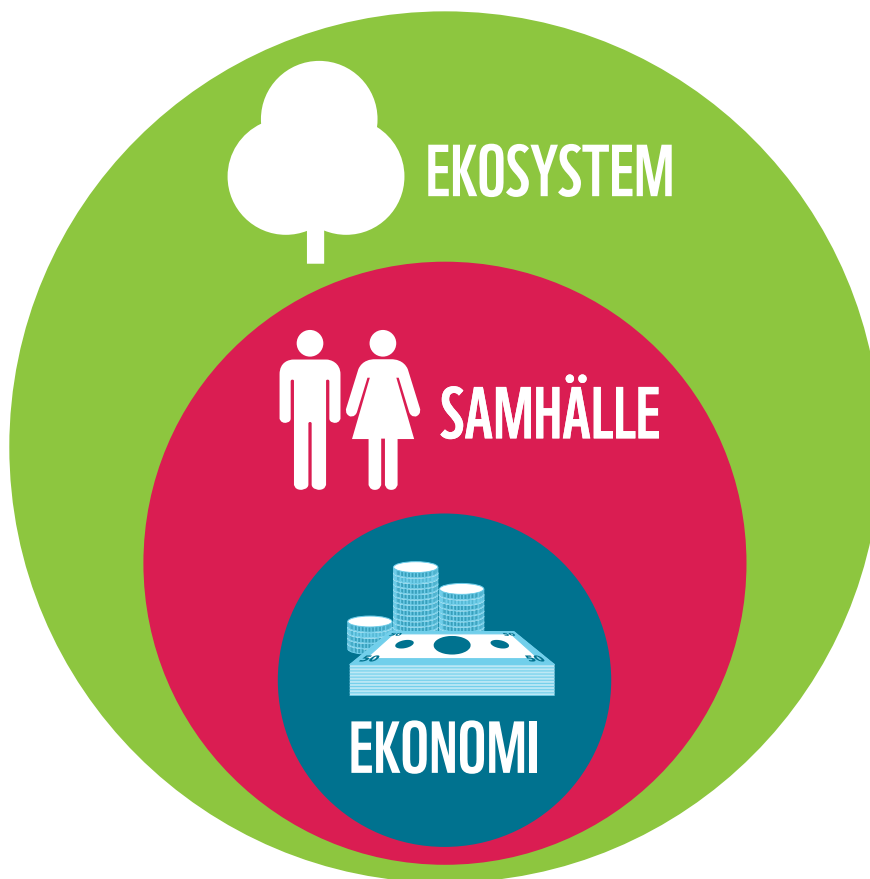
Den fullständiga, engelskspråkiga versionen kan laddas ner från wwf.panda.org/lpr

Figur 1.
Ekosystemet skapar förutsättningarna för det mänskliga samhället och dess ekonomi.

Vårt samhälle och vår ekonomi är beroende av en levande planet

Hållbar utveckling har stått på den internationella agendan i mer än ett kvarts sekel. Människor talar med uppriktigt allvar om en ekologisk, en social och en ekonomisk dimension av utveckling. Ändå fortsätter vi att satsa på den ekonomiska dimensionen på bekostnad av den ekologiska. Vi riskerar att underminera sociala och ekonomiska framsteg om vi inte inser vårt grundläggande beroende av de ekologiska systemen. Bara på en livskraftig planet är det möjligt att upprätthålla social och ekonomisk utveckling.

Ekosystemen skapar grunden för mänsklighetens försörjning och ekonomi, inte omvänt. Men trots att människan är en produkt av naturen, har hon blivit den starkast omdanande kraften i de ekologiska och biofysiska systemen. Genom vår inverkan på dessa system, hotar vi inte bara hälsa och välfärd, utan hela vår framtid. Living Planet Report® 2014 redovisar det tryck vi utsätter planeten för. Rapporten undersöker effekterna för samhället. Den understryker betydelsen av de val vi gör och de steg vi tar för att försäkra oss om att denna levande planet kan fortsätta att försörja oss alla, nu och i framtiden.

EN LEVANDE PLANET

Det finns bara omkring 880 vilda bergsgorillor i hela världen. Av dem finns runt 200 i Virungas nationalpark i Demokratiska republiken Kongo (Kongo-Kinshasa). Trots att bergsgorillan fortfarande är hotad, ökar populationen tack vare intensiva insatser för dess bevarande.

Utöver bergsgorillor finner man 217 andra däggdjursarter i Virunga, liksom 706 fågelarter, 109 kräldjursarter, 78 arter av groddjur och mer än tvåtusen olika växtarter. De oljekoncessioner som idag omfattar 85 procent av nationalparkens yta väcker emellertid farhågor inför framtiden. Oljeborrning kan leda till att livsmiljöer försämras och att parken förlorar sin status som världsarv och sitt starka skydd, vilket skulle göra det vilda växt- och djurlivet mycket mer sårbart.

I ett globalt perspektiv utgör förlust och försämring av livsmiljöer, jakt och klimatförändringar de största hoten mot den biologiska mångfalden. Dessa faktorer har tillsammans lett till en nedgång med 52 procent i Living Planet Index sedan 1970. Med andra ord har antalet däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur och fiskar som vi delar livsrummet med på planeten minskat med hälften.

LIVING PLANET INDEX

Mängden vilda djur har minskat med hälften på 40 år

Läget för världens biologiska mångfald ser värre ut än någonsin. Living Planet Index® (LPI), som mäter trender för tusentals populationer av ryggradsdjur, visar en minskning om 52 procent mellan 1970 och 2010 (figur 2). Med andra ord har i medeltal mängden

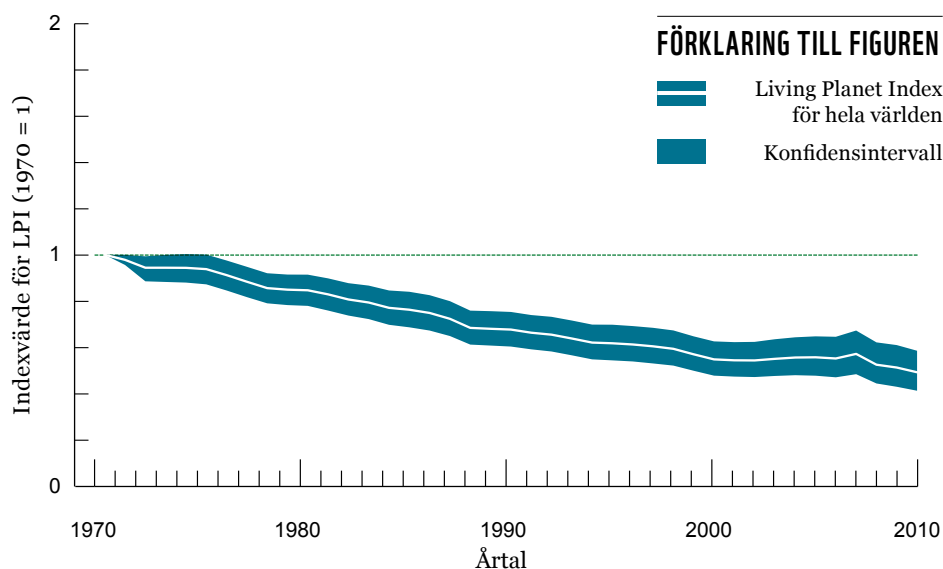
däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur och fiskar världen över halverats på 40 år. Detta är en mycket större minskning än vad som tidigare rapporterats. Resultatet förklaras av den nya metod som utformats för att ge en mer rättvisande bild på det globala planet.

Mångfalden minskar i både tempererade och tropiska områden, men minskningen är större i tropikerna. I de tempererade områdena av världen har LPI krympt med 36 procent mellan 1970 och 2010. Siffran baseras på 6 569 populationer, bestående av 1 606 arter. LPI i världens tropiska områden visar under samma period en minskning med 56 procent i de undersökta 3 811 populationerna, bestående av 1 638 arter.

Figur 2.

Living Planet Index

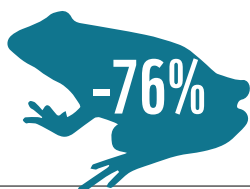
Globalt visar LPI en nedgång med 52 procent mellan 1970 och 2010. Det tyder på att världens populationer av ryggradsdjur i genomsnitt är ungefär hälften så stora idag som de var för 40 år sedan. LPI baseras på trender hos 10 380 populationer av 3 038 arter däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur och fiskar. Den vita linjen visar indexvärdet och det skuggade området representerar ett konfidsintervall om 95 procent (WWF, ZSL, 2014).

LANDLEVANDE ARTER MINSKADE MED 39 PROCENT MELLAN 1970 OCH 2010

Landlevande arter minskade med 39 procent mellan 1970 och 2010, en minskning som inte visar något tecken på att sakta in. Det största hotet mot mångfalden är att arters livsmiljöer går förlorade genom människans markanvändning: jordbruk, energiproduktion och städers utbredning. Situationen förvärras ytterligare genom jakten på vilda djur.

LPI FÖR ARTER SOM LEVER I SÖTVATTEN HAR I GENOMSnitt MINSKAT MED 76 PROCENT

LPI för arter som lever i sötvatten visar en minskning med 76 procent i genomsnitt. De främsta hoten mot sötvattensarter är förlust eller fragmentering av livsmiljöer, förorening samt invasioner av främmande arter. Förändrade vattennivåer och ändringar i hur sötvattenssystem är sammanlänkade – till exempel genom dammbyggen och bevattningssystem – påverkar också livsmiljöerna kraftigt.

HAVSLEVANDE ARTER MINSKADE MED 39 PROCENT MELLAN 1970 OCH 2010

Havslevande arter minskade med 39 procent mellan 1970 och 2010. Minskningen var kraftigast under perioden från 1970 till mitten av 1980-talet. Därefter följde en ganska stabil period, men den har nu efterträts av ytterligare en period av nedgång. Den största minskningen märks i tropikerna och i Södra ishavet. Arter på nedgång finns exempelvis bland hajar, havslevande sköldpaddor och stora, flyttande sjöfågelsarter som vandringsalbatrossen.

DET EKOLOGISKA FOTAVTRYCKET

Vi använder mer än vad jorden har att ge

I mer än 40 år har mänsklighetens samlade materiella anspråk överskridit naturens förmåga till förnyelse. Vi skulle behöva 1,5 jordklot för att resurser ska återskapas i samma takt som vi använder ekosystemtjänsterna. Att överskrida gränsen är

möjligt; vi kan avverka träd snabbare än nya växer upp, ta större fångster än fiskbestånden kan återbilda eller släppa ut mer kol än skogar och hav kan absorbera. Konsekvensen är minskande lager av resurser och avfall som ansamlas snabbare än det kan absorberas eller återcirkuleras. Den växande mängden koldioxid i atmosfären är ett exempel.

Planetens förmåga att producera resurser och ta hand om avfall är olika stor på olika platser. En global hektar (gha) är en hektar mark med genomsnittlig biologisk kapacitet. Med begreppet gha kan vi jämföra ekologiskt fotavtryck och tillgänglig biokapacitet.

Det ekologiska fotavtrycket är ett sätt att summera ekosystemtjänster som mänskligheten utnyttjar och som kräver utrymme. Fotavtrycket innefattar den biologiskt produktiva yta, biokapacitet, som tas i anspråk för odling, bete, bebyggelse, fiske och skogsbruk. Det inkluderar också skogsmark som behövs för att ta upp ökade utsläpp av koldioxid som inte absorberas av haven. Både biokapaciteten och det ekologiska fotavtrycket uttrycks i en gemensam enhet som kallas globala hektar (gha).

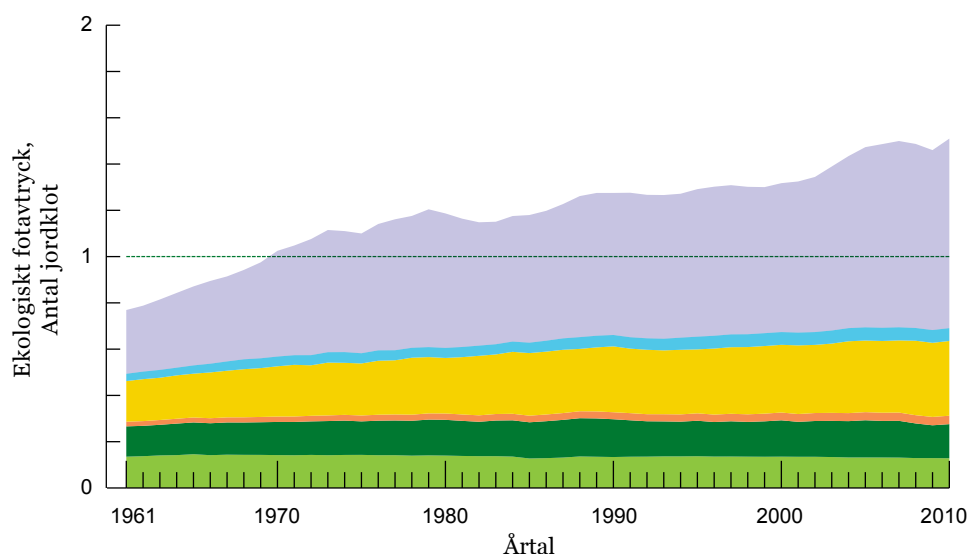
Koldioxid från fossila bränslen har varit det dominerande inslaget i mänsklighetens ekologiska fotavtryck under det senaste halvsekle och har fortfarande en uppåtgående trend. 1961 utgjorde koldioxid 36 procent av vårt totala fotavtryck. 2010 utgjorde det 53 procent.

Figur 3. Det ekologiska fotavtryckets innehåll.

Koldioxid utgör mer än halva innehållet i det totala globala fotavtrycket.

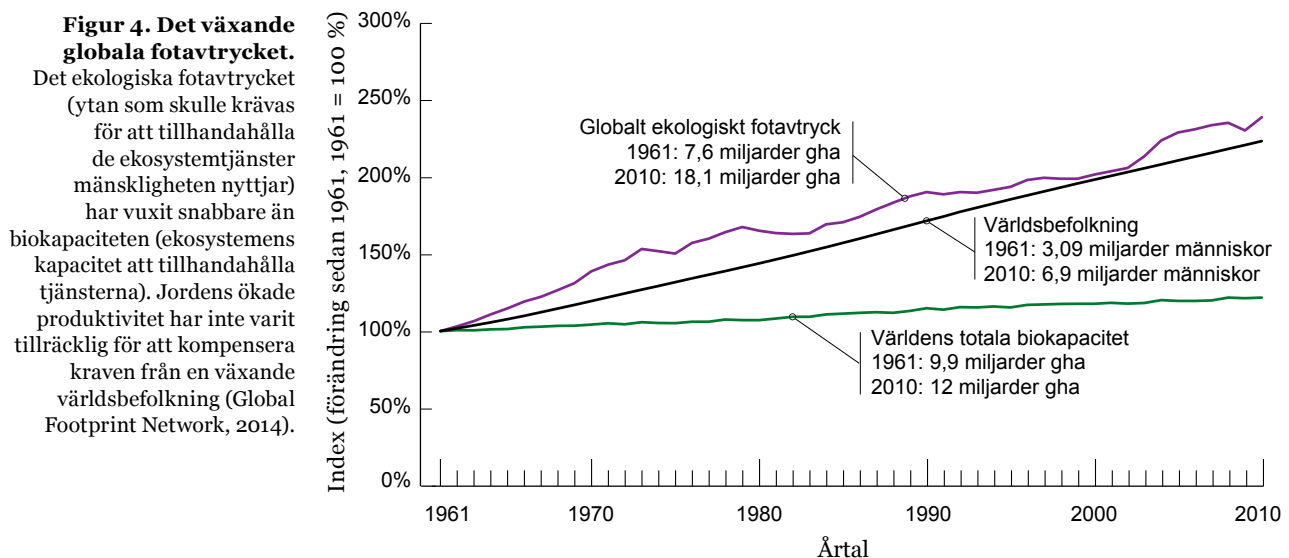
FÖRKLARING TILL FIGUREN

- Koldioxid
- Fiskevatten
- Odlingssmark
- Bebyggd mark
- Skogsprodukter
- Betesmark

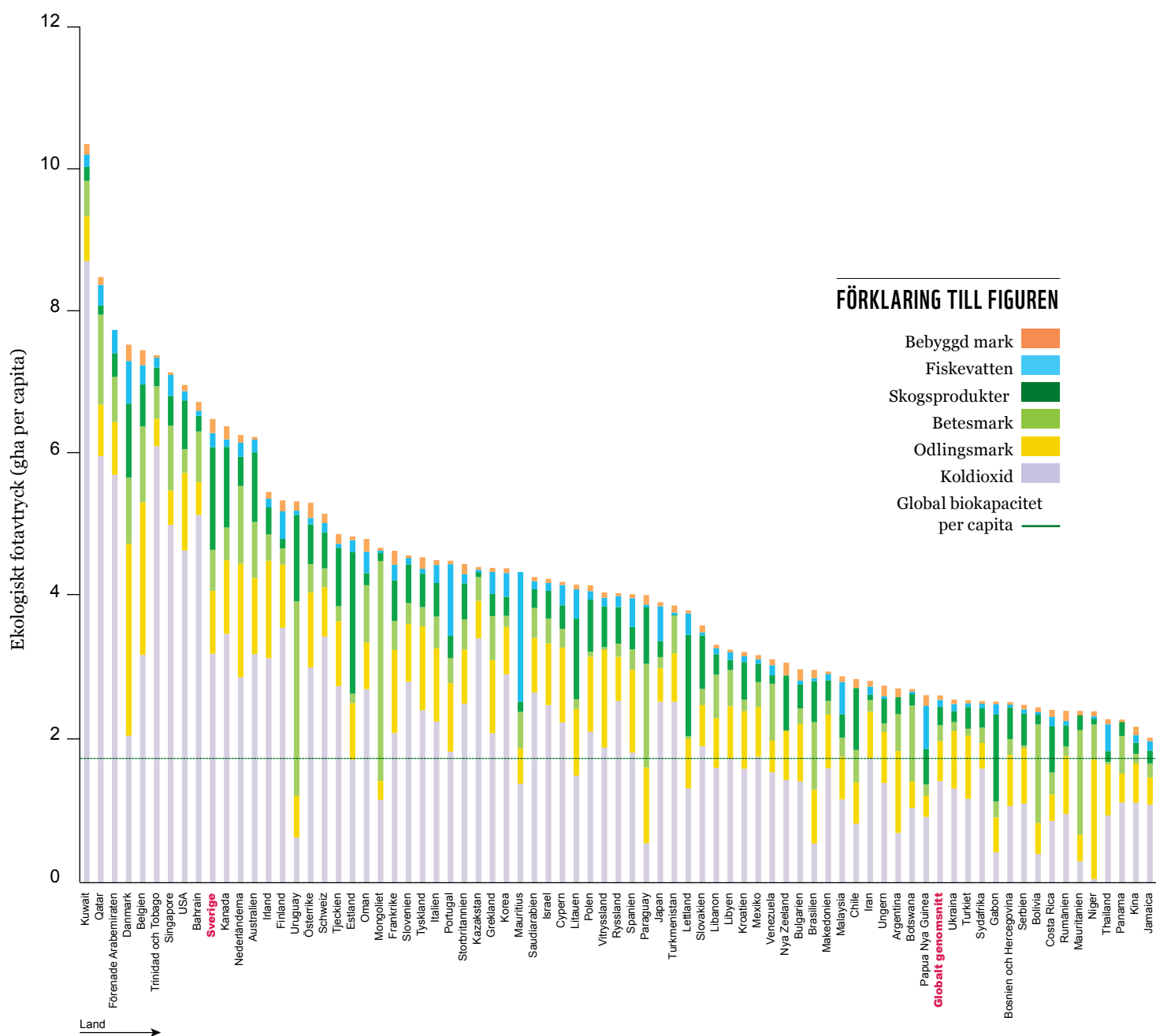
Tekniska framsteg, insatsmedel och bevattning i jordbruket har ökat den genomsnittliga skörden per hektar och höjt planetens totala biokapacitet från 9,9 till 12 miljarder globala hektar mellan 1961 och 2010. Men under samma period växte världsbefolkningen från 3,1 till nästan 7 miljarder människor. Det innebär att vi per capita bara hade tillgång till 1,7 globala hektar 2010, mot 3,2 globala hektar per capita 1961. Samtidigt har det ekologiska fotavtrycket vuxit från 2,5 gha per capita år 1961 till 2,6 gha per capita år 2010. Trots att biokapaciteten har ökat, räcker den alltså sämre idag i förhållande till mänsklighetens materiella anspråk. Med en världsbefolkning som antas växa till 9,6 miljarder år 2050 och till 11 miljarder år 2100, kommer biokapaciteten per capita att krympa ytterligare. Att fortsätta öka biokapaciteten blir en allt större utmaning med den knappa tillgång som råder till sötvatten, de ökande energipriserna och den pågående utarmningen av brukade jordar.

ÅR 2010 VAR DET GLOBALA EKOLOGISKA FOTAVTRYCKET 18,1 MILJARDER GHA, VILKET MOTSVARAR 2,6 GHA PER CAPITA. JORDENS TOTALA BOKAPACITET VAR 12 MILJARDER GHA, ELLER 1,7 GHA PER CAPITA.

LÄNDERS FOTAVTRYCK

Figur 5. Ekologiskt fotavtryck per capita för några olika länder 2010. Rapporteringen av fotavtryck täcker alla länder med kompletta data och mer än en miljon invånare (Global Footprint Network, 2014).

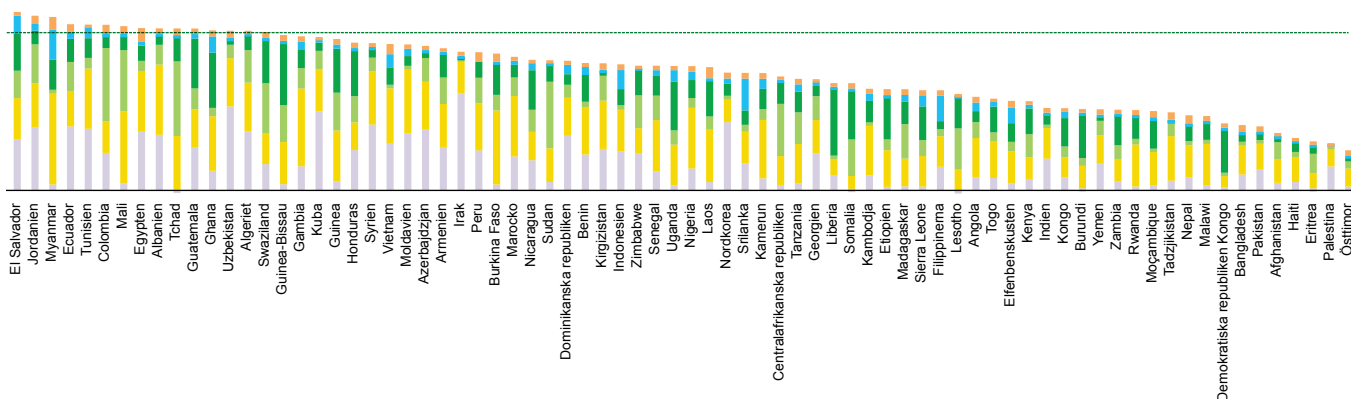

Storleken och sammansättningen av ett lands ekologiska fotavtryck bestäms av den mix av varor och tjänster som invånarna i landet använder samt av hur effektivt resurser, inklusive fossila bränslen, används i produktionen av varorna och tjänsterna.

Det är knappast förvånande att de flesta av de tjugofem länder som har högst ekologiskt fotavtryck per capita är höginkomstländer eller att koldioxid är den största komponenten i fotavtrycket.

Olika länder utövar olika stort tryck på jordens resurser. Om alla människor i världen hade samma fotavtryck som invånarna i Qatar, skulle vi behöva 4,8 planeter. Om vi alla levde som invånarna i USA skulle vi behöva 3,9 planeter. För en livsstil som motsvarar genomsnittet i Sverige eller Sydkorea blir siffran 3,7 respektive 2,5 planeter, medan den blir 1,4 för en livsstil som motsvarar den genomsnittliga i Sydafrika och 1,5 för Argentina.

PÅ NATIONELL NIVÅ STÅR KOLDIOXIDUTSLÄPPEN FÖR HALVA FOTAVTRYCKET I EN FJÄRDEDEL AV DE STUDERADE LÄNDERNA.

LOKALA BEHOV, GLOBALT TRYCK

På marknaden i Vitshumbi köper människor färsk fisk från Lake Edward och färska grönsaker. Företaget Soco International PLC, med säte i Storbritannien, sökte efter olja i området, men efter en internationell kampanj ledd av WWF gick företaget tidigare i år med på att avbryta sina aktiviteter i Virungas nationalpark.

Få länder är rikare på biokapacitet och naturresurser än Demokratiska republiken Kongo. Ändå är genomsnittsinvånarens ekologiska fotavtryck bland de lägsta i världen och när FN:s Human Development Index (HDI) justeras för ojämlikhet, ligger landet i botten på den internationella listan.

Att utvinna olja i Virunga för att elda på höginkomstländernas ohållbara livsstilar kan ge tillfälliga vinster till ett litet fåtal. Någon verklig utveckling skapas inte. I deltaområdet vid floden Niger har fattigdomen och ojämlikheten ökat efter upptäckten av oljetillgångar. På lång sikt kan människorna i Kongo bara möta sina behov och förbättra sin situation genom hållbart brukande och klokt nyttjande av sitt lands naturtillgångar.

OJÄMLIKA KRAV, OJÄMLIKA KONSEKVENSER

Låginkomstländerna har det minsta fotavtrycket, men drabbas snabbast av ekosystemförluster

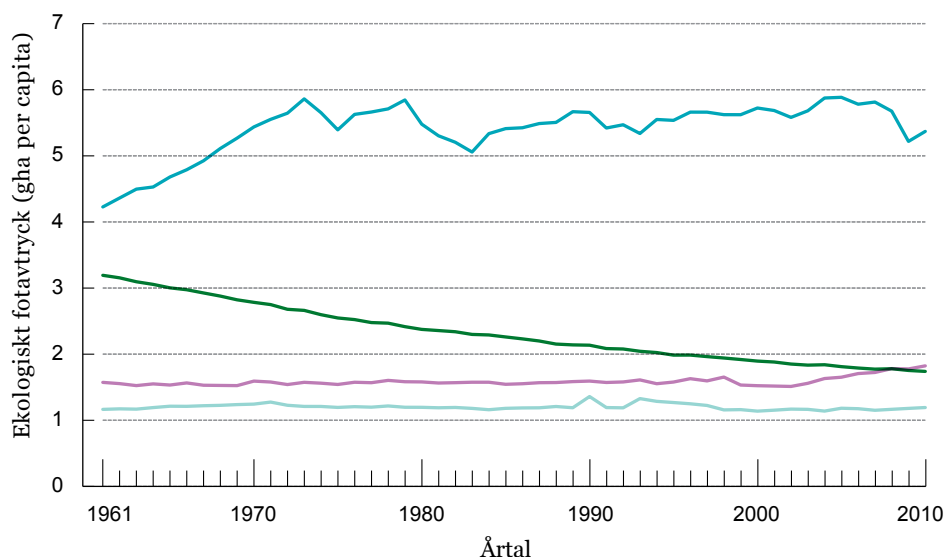
De flesta höginkomstländer har fotavtryck som är högre än det egna landets biokapacitet och så har det varit i mer än ett halvt århundrade. Dessa länder är beroende av att utnyttja biokapacitet i andra länder. I medelinkomstländer och låginkomstländer har det förhållandevis lilla fotavtrycket vuxit långsamt under det senaste halvsekle.

Figur 6. Ekologiskt fotavtryck per capita i hög-, medel- och låginkomstländer (Världsbankens klassificering) mellan 1961 och 2010.

Den gröna linjen visar världens biokapacitet per capita (Global Footprint Network, 2014).

FÖRKLARING TILL FIGUREN

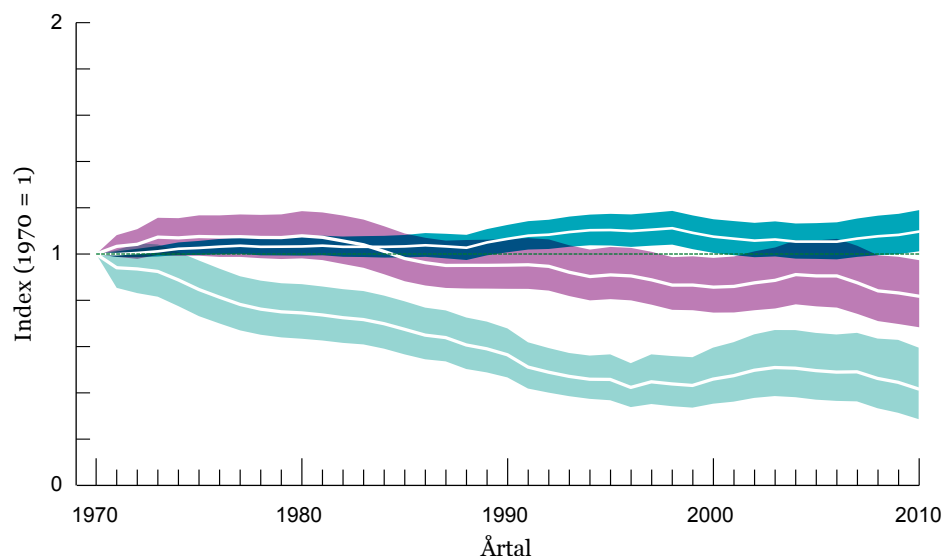
- Höginkomstländer
- Medelinkomstländer
- Låginkomstländer
- Global biokapacitet per capita

Figur 7. LPI och grupper av länder utifrån inkomst (Världsbankens klassificering), 1970 - 2010 (ZSL, WWF, 2014).

FÖRKLARING TILL FIGUREN

- Höginkomstländer
- Medelinkomstländer
- Låginkomstländer

© GLOBAL WARMING IMAGES / WWF-CANON

UTVECKLINGSTRENDEN I LÅGINKOMSTLÄNDERNA FORTSÄTTER ATT VARA KATASTROFAL FÖR BÅDE DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN OCH MÄNNISKORNA.

När man jämför hur LPI utvecklats i länder med olika inkomstnivåer så ser man tydliga skillnader. Medan den biologiska mångfalden tycks ha ökat med 10 procent i höginkomstländerna, så har den minskat med 18 procent i medelinkomstländerna. Låginkomstländernas LPI visar en dramatisk minskning: 58 procent. Figuren speglar sannolikt hur höginkomstländernas import av resurser flyttar minskningen i den biologiska mångfalden, och följderna av denna minskning, till låginkomstländer. Dock döljer figuren, med basåret 1970, den stora minskning av biologisk mångfald som skedde i Europa, Nordamerika och Australien före 1970-talet.

VÄGEN TILL HÅLLBAR UTVECKLING

Inget land i världen har hittills uppnått en hög utvecklingsnivå med ett hållbart fotavtryck, men några länder rör sig i rätt riktning

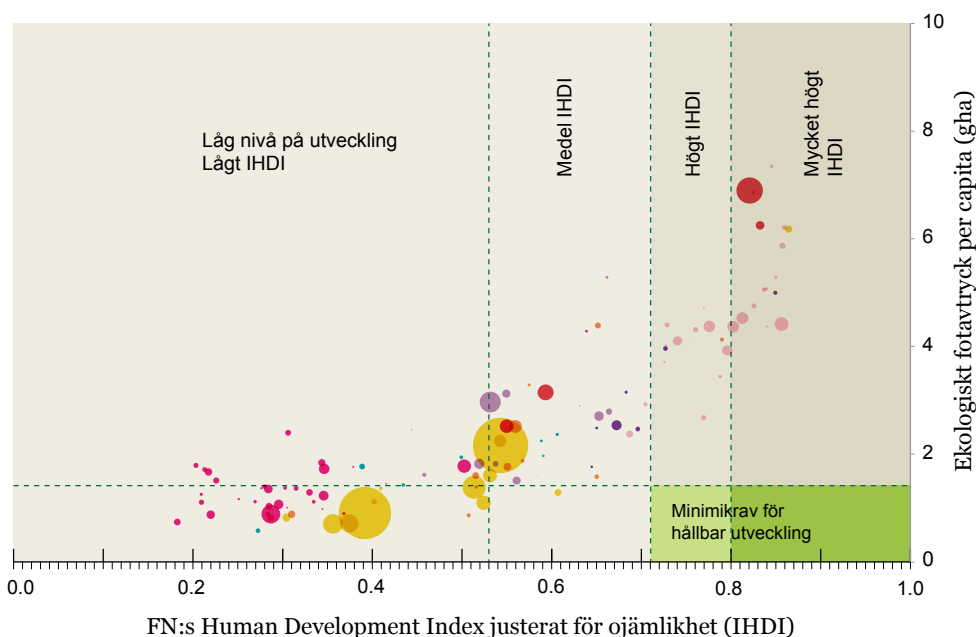
Ett minsta kriterium för att ett land ska uppnå hållbar utveckling är att landets ekologiska fotavtryck per capita håller sig inom den biokapacitet som globalt finns tillgänglig per capita och att invånarna har en anständig levnadsnivå. Det ekologiska fotavtrycket

per capita får inte vara större än 1,7 gha, eftersom det är det största fotavtryck varje människa på jorden kan ha utan att vi tillsammans överutnyttjar planetens biokapacitet. En anständig levnadsnivå kan definieras som 0,71 eller högre på FN:s Human Development Index (HDI) justerat för ojämlikhet (IHDI). I dagsläget finns det inget land som lever upp till båda kriterierna.

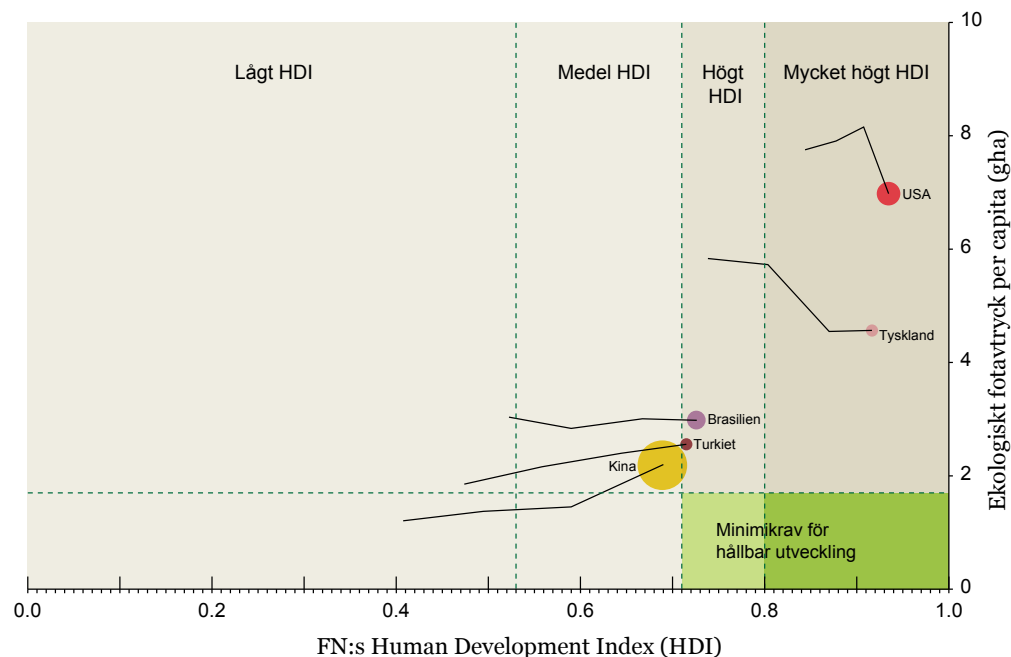
Figur 8. Samband mellan ekologiska fotavtryck och ett ojämlikhetsjusterat Human Development Index (IHDI). De prickar som representerar länder är färgade utifrån geografisk region och deras storlek motsvarar landets folkmängd. Inget land befinner sig idag i den rektangel längst ned till höger som utgör minimikravet för hållbar utveckling.

FÖRKLARING TILL FIGUREN

- Afrika
- Mellanöstern/Centralasien
- Östasien och Stilla-havsområdet
- Sydamerika
- Centralamerika och Karibien
- Nordamerika
- EU
- Andra europeiska länder

Figur 9. Det ekologiska fotavtrycket i relation till HDI. Trend (1980 - 2010) visas för några utvalda länder. Prickade linjer visar gränser för lågt, medel, högt och mycket högt HDI. Observera: Eftersom IHDI inte introducerades förrän 2010, är HDI inte justerat för ojämlikhet i denna graf.

Utvecklingen varierar från land till land. Det finns länder som rör sig i rätt riktning. Figur 9 visar att några länder har ökat sitt HDI kraftigt med måttlig ökning av det ekologiska fotavtrycket, medan andra har minskat sitt fotavtryck och samtidigt upprätthållit en hög utvecklingsnivå.

ÖKNINGEN AV HDI I HÖGINKOMSTLÄNDER HAR GENERELLT UPPNÅTTS TILL PRISET AV ETT STORT EKOLOGISKT FOTAVTRYCK. ATT FRIKOPPLA MÄNSKLIG UTVECKLING FRÅN VÄXANDE EKOLOGISKA FOTAVTRYCK ÄR EN GRUNDLÄGGANDE GLOBAL UTMANING.

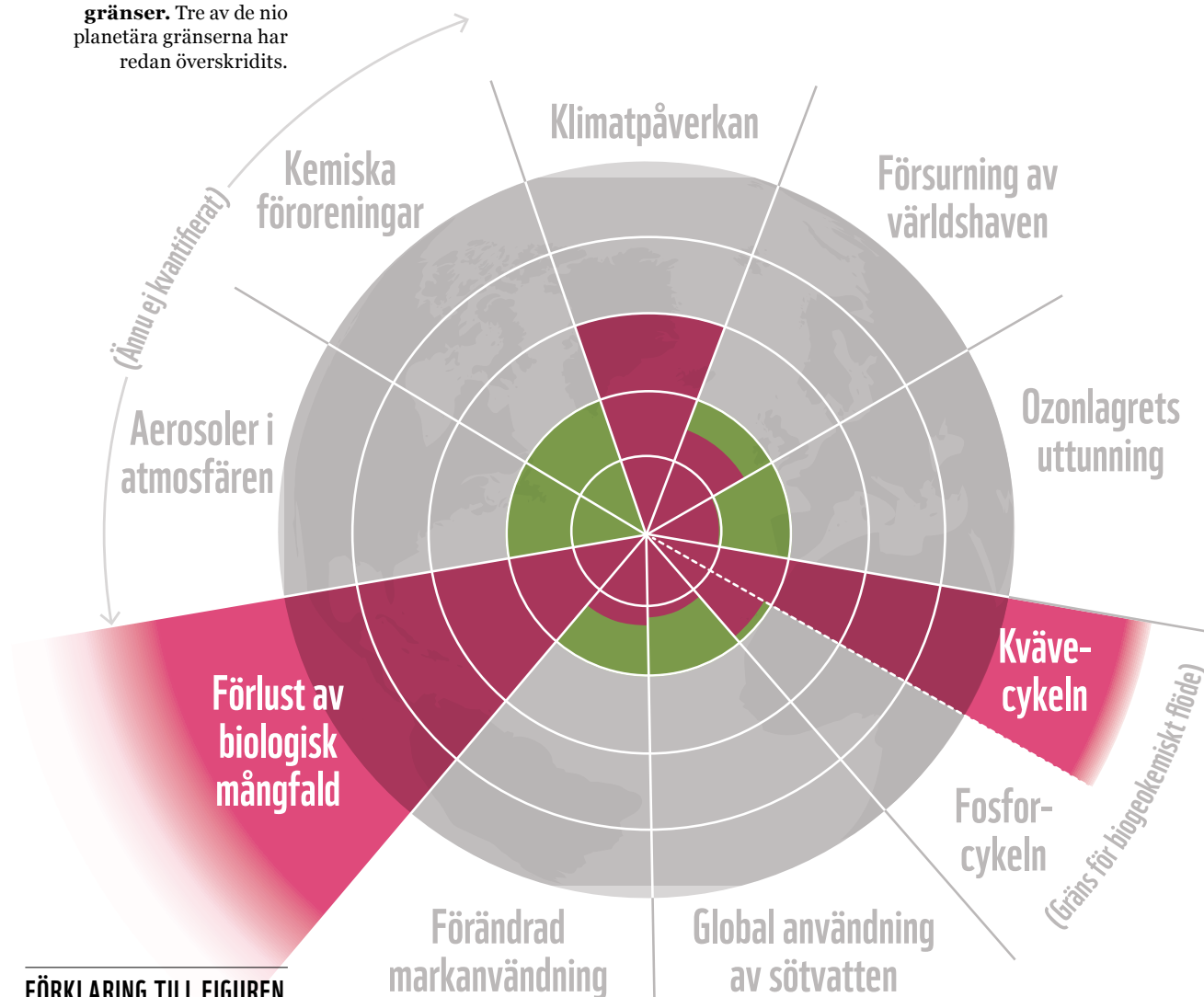
PLANETENS GRÄNSER

Att ringa in ett säkert utrymme för livet på jorden

Tillgång till information, och fler indikatorer, kan öka och fördjupa insikterna om vår levande planet och låter oss fokusera på globala frågor eller zooma in mot specifika regioner, teman eller arter. Mänskligheten har haft enorm nytta av den stabilitet som rått i hennes

livsmiljö under de senaste 10 000 åren, den geologiska period som kallas holocen och som gjorde det möjligt för mänskliga bosättningar att utvecklas till dagens moderna samhällen. Världen har nu gått in i en ny period, "antropocen", då mänsklig aktivitet är den största omdanande kraften på det globala planet. Med tanke på hastigheten och skalan i de förändringar mänskligheten nu orsakar på jorden, kan vi inte längre utesluta att kritiska tröskelnivåer nås där livsvillkoren på jorden ändras plötsligt och oåterkalleligt.

Figur 10. Planetära gränser. Tre av de nio planetära gränserna har redan överskridits.

FÖRKLARING TILL FIGUREN

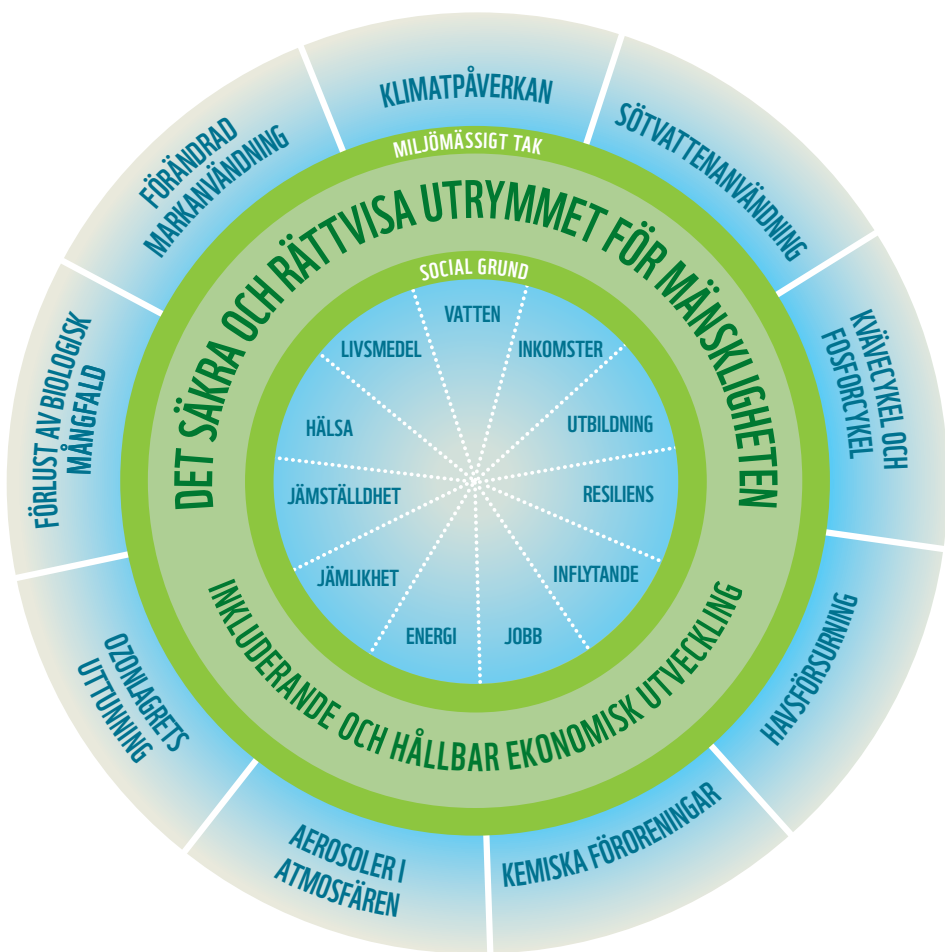
Gränsen överskriden 2009

Inom trygga gränser

Begreppet “planetära gränser” pekar ut miljöprocesser som skapar stabila livsbetingelser på planeten. För var och en av processerna försöker man definiera säkra gränser, utifrån dagens vetenskapliga kunskap. Går vi utanför dessa gränser är det troligt att plötsliga negativa förändringar inträffar.

Även om det är svårt att med säkerhet fastställa tröskelvärden, så tyder mycket på att tre gränser redan har passerats, med tydliga följder för mänsklighetens välfärd och försörjning när det gäller livsmedel, vatten och energi. Det gäller förlust av biologisk mångfald, klimatförändringar och övergödning.

Figur 11. Oxfams “munk-ekonomi” (Doughnut Economy) ringar in ett säkert och rättvist manöverutrymme för mänskligheten. Säkert genom att det inte överskrider tröskelvärden och rättvist genom att det tillförsäkrar varje människa en skälig nivå när det gäller hälsa, välbefinnande, inflytande och deltagande (Raworth, 2012).

Begreppet planetära gränser reser frågor om rättvisa och utveckling inom planetens förmåga. Precis som det ligger oacceptabel miljöpåverkan bortom de planetära gränserna, så finns oacceptabel fattigdom bortom “den sociala grunden”. Oxfams munk-ekonomi (Doughnut Economy) illustrerar denna idé och definierar ett säkert och rättvist utrymme som mänskligheten kan leva inom. Säkert genom att det inte överskrider tröskelvärden som kan göra jorden ogästvänlig för mänskligheten och rättvist genom att det tillförsäkrar varje människa en skälig nivå när det gäller hälsa, välbefinnande, inflytande och deltagande.

Begreppet planetära gränser pekar mot att den värld som vi känd, och dragit nytta av under holocen, nu är beroende av vårt beteende som planetens förvaltare.

LYSANDE GNISTOR

Att producera energi behöver inte vara skadligt för miljön. Denna svetsare arbetar på ett vattenkraftsprojekt i Mutwanga, Demokratiska republiken Kongo, med vatten från Virungas nationalpark. Projektet, som leds av Kongos naturvårdsverk, ska ge elektricitet till 25 000 människor. Det ska också ge el till skolor, ett sjukhus och ett barnhem samt skapa jobb och möjligheter för företag. Samtidigt får människorna i området ett incitament att sköta om parkens skogar och våtmarker, för att säkra vattentillgången. Till skillnad från många illa placerade och dåligt planerade vattenkraftsprojekt runt om i världen, så kommer det här projektet att påverka ekosystemen minimalt.

Projekt som detta visar att utveckling och bevarande kan gå hand i hand och att det kan leda till verkliga sociala och ekonomiska framsteg att skydda sina naturtillgångar.

VARFÖR VI BORDE BRY OSS

Förändrad miljö påverkar oss alla

För många människor är planeten jorden och den fantastiska väv av liv som vi alla tillhör värd att bevara för sin egen skull. En känsla av förundran och respekt för naturen är grundläggande i många religioner och kulturer. Människor förstår intuitivt det välkända talesättet att vi inte ärver jorden från våra föräldrar utan lånar den av våra barn. Ändå beter vi oss som bristfälliga förvaltare av planeten. Det sätt som vi möter våra behov på idag, äventyrar framtida generationers möjligheter att möta sina. Det är motsatsen till hållbar utveckling.

7,2 miljarder 2013
9,6 miljarder 2050

Världsbefolkningen växer i snabb takt

3,6 miljarder år 2011
6,3 miljarder år 2050

Majoriteten av världens befolkning bor i städer och urbaniseringen fortsätter i mycket hög takt

2 miljarder

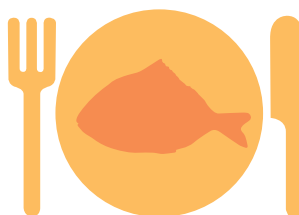
Skogens ekosystem försörjer 2 miljarder människor med vatten och bränsle, tryggar livsmedelstillgången och ger tak över huvudet

70 % och 30 %

70 % av det vatten och 30 % av den energi som används globalt går till livsmedelsproduktion

15 %

Globalt tillhandahåller fiske 15 % av allt animaliskt protein i vår kost. I många av de minst utvecklade länderna i Afrika och Asien är andelen över 50 %

45 %

45 % av sötvattenanvändningen i industriländer är kopplad till energiproduktion

Mänsklighetens välfärd och fortsatta existens bygger på friska ekosystem och de tjänster dessa skänker, från rent vatten och gästvänligt klimat till livsmedel, bränsle, fibrer och bördig jord. På senare år har vi blivit bättre på att beräkna det finansiella värdet av detta naturkapital och den utdelning naturkapitalet ger oss. Sådana beräkningar visar värdet av att bevara naturen och leva hållbart, men varje försök till beräkning av ekosystemens tjänster är en stor underskattning, eftersom det inte kan finnas något liv på jorden utan dem.

660 miljoner

Marina ekosystem skapar mer än 660 miljoner jobb globalt

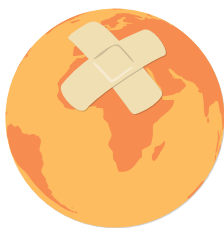

En tredjedel

En tredjedel av planetens största städer är beroende av skyddade områden för sitt dricksvatten

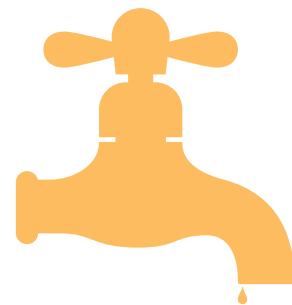
6,6 biljoner dollar

2008 uppskattades kostnaden för miljöförstöring globalt till 6,6 biljoner amerikanska dollar, motsvarande 11 % av världens BNP

> 40 %

Den globala efterfrågan på sötvatten förväntas i framtiden överstiga nuvarande tillgång med mer än 40 %

768 miljoner

768 miljoner människor har inte säker tillgång till rent vatten

39 av 63

I 39 av de 63 mest tätbefolkade stadsområdena i världen är risken hög för antingen översvämning, virvelstormar, torka eller någon annan typ av naturkatastrof.

MAT, VATTEN OCH ENERGI

De krav mänskligheten ställer påverkar biosfären

Med en världsbefolkning som förväntas växa med ytterligare 2 miljarder till 2050, är det redan en enorm utmaning att förse alla med mat, vatten och energi.

Idag lider nästan en miljard människor av hunger, 768 miljoner saknar säker tillgång till rent vatten och

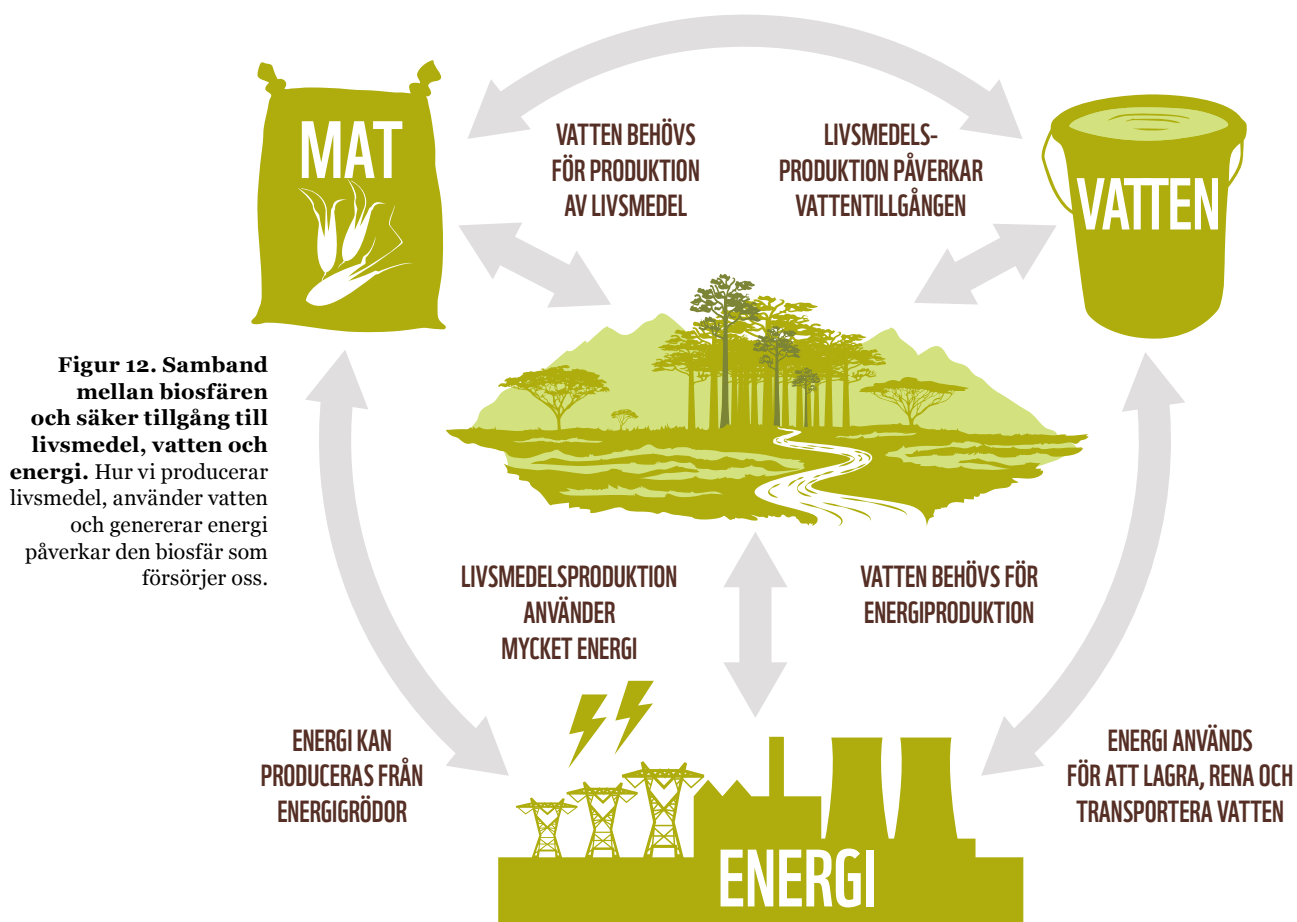
1,4 miljarder saknar pålitlig tillgång till el. Klimatförändringar och utarmning av naturresurser och ekosystem kommer att förvärra situationen ytterligare. Världens fattiga fortsätter att vara de mest utsatta, men säkerhetsfrågor kring livsmedel, vatten och energi påverkar oss alla.

Säker tillgång till livsmedel, vatten och energi hänger intimt samman med friska ekosystem. Det betyder att varje ansträngning för att säkra en aspekt kan påverka de andra. Exempelvis kan försök att öka jordbrukets avkastning öka behovet av vatten och energi och påverka den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster.

Hur vi tillfredsställer våra materiella behov påverkar ekosystemen. Hur ekosystemen mår påverkar i sin tur möjligheterna att tillfredsställa våra materiella behov. Detta är lika sant för de fattigaste samhällena på landsbygden – ofta omedelbart beroende av naturen – som för världens största städer, som till följd av överbelastade och förstörda ekosystem blir allt mer sårbara inför hot så som översvämning och förorening.

Att skydda naturen och använda dess resurser ansvarsfullt är en förutsättning för utveckling och välbefinnande och för att vi ska kunna bygga hållbara, välmående samhällen.

**IDAG ÄR DET NÄRA EN MILJARD MÄNNISKOR SOM LIDER
AV HUNGER, 768 MILJONER LEVER UTAN SÄKER TILLGÅNG
TILL RENT VATTEN OCH 1,4 MILJARDER HAR INTE NÅGON
PÅLITLIG TILLGÅNG TILL EL.**

**VÄLMÅENDE SAMHÄLLEN ÄR GRUNDEN
TILL FYSISK, MENTAL OCH SOCIAL
HÄLSA. OCH GRUNDEN TILL VÄLMÅENDE
SAMHÄLLEN ÄR VÄLMÅENDE EKOSYSTEM.**

HÅLLBARA STÄDER

Detta årtionde är det första i historien då fler människor bor i städer än på landsbygden.

"Kampen för livet på jorden kommer att vinnas eller förloras i städer"

Ahmed Djoghlaif,
verkställande sekreterare
för Konventionen om
biologisk mångfald

kunna möta människors behov mer effektivt än mindre tätbefolkade områden kan. Under de närmaste trettio åren kommer enorma investeringar att ske i städer. Det öppnar möjligheten att leda flödet av finansiella resurser mot utveckling av hållbara och hälsosamma stadsmiljöer.

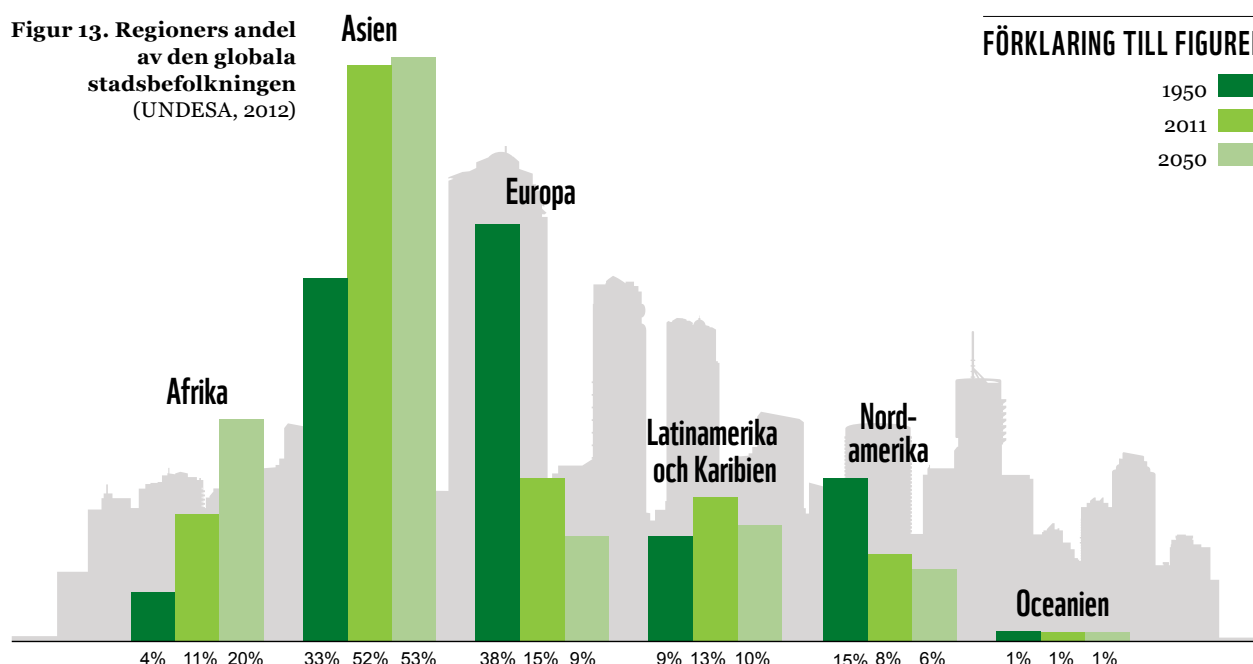
WWFs arbete med hållbara städer

Hållbara städer är en viktig del i WWFs arbete för en framtid inom gränserna för vår enda planet – en framtid där det mänskliga samhället existerar i harmoni med naturen. Hur väl vi lyckas bevara värdefull natur och viktiga ekosystemtjänster hänger intimt samman med produktions- och konsumtionsmönster i de växande städerna.

- **WWFs Earth Hour City Challenge** syftar till att engagera städer i omställningen till en hundra procent förnybar och hållbar framtid och stimulera utveckling och spridning av goda exempel på hur klimatpåverkan kan begränsas, men också hur städer kan anpassas till ett klimat som redan förändras.
- **We Love Cities** är en social mediakampanj där medborgare kan uttrycka sitt stöd för de klimatåtgärder som finalisterna i Earth Hour City Challenge vidtagit, men också framföra egna förslag på hur städer kan bli mer hållbara. På bara två månader 2014 kom det in mer än 300 000 förslag och uttryck för medborgerligt stöd.
- I kunskapsbasen **Urban Solutions** har WWF samlat mer än hundra exempel från verkligheten på hur städer möter behovet av att minska sitt ekologiska fotavtryck och bevara ekosystemtjänster och mångfald.

FÖR FÖRSTA GÅNGEN
I VÄRLDENS HISTORIA
BOR EN MAJORITET
I STÄDER.
URBANISERINGEN
GÅR FORTAST I
UTVECKLINGSLÄNDERNA.

Figur 13. Regioners andel av den globala stadsbefolkningen (UNDESA, 2012)

FÖRKLARING TILL FIGUREN

1950
2011
2050

"ATT DELTA I EARTH HOUR CITY CHALLENGE FICK OSS I KAPSTADEN ATT LÄRA AV ANDRA OCH ATT TÄNKA MER KREATIVT. MED HJÄLP AV INVÅNARNA, DET LOKALA NÄRINGSLIVET OCH ANDRA ORGANISATIONER KOMMER VI ATT FORTSÄTTA HITTA LÖSNINGAR MED LITET FOTAVTRYCK OCH SAMTIDIGT ÖKA LIVSKVALITETEN OCH BYGGA EN BLOMSTRANDE OCH DYNAMISK EKONOMI."

Garreth Bloor,
ledamot i Kapstadens
Borgmästarkommitté

Kapstaden vann Earth Hour City Challenge 2014

© JONAH M. KESSEL / WWW.JONAHKESSEL.COM

Snabbt växande städer och snabbt växande konsumtion skapar ett allt hårdare tryck på de naturresurser som städerna är beroende av. För att fortsätta att fungera måste städerna bevara och återskapa sunda ekosystem. Som ett exempel kan nämnas att ungefär en tredjedel av världens största städer är beroende av skyddade områden för sin dricksvattenförsörjning. Storstäder som New York, Rio de Janeiro och Mexico City har numera planer för hur våtmarker och skogsområden ska bevaras och hur markförvaltningen ska förbättras inom områden med vattentäkter.

Samtidigt som städer globalt bär ansvaret för 70 procent av de koldioxidutsläpp som hänger samman med vår energiförsörjning, så har städer också förutsättningar att bli centra för energiproduktion och energieffektivitet. I Kapstaden, där 40 procent av hushållens energianvändning går till varmvatten, är målet att invånarna ska installera 60 000 till 150 000 solvärmesystem inom fem år. Staden, som vann Earth Hour City Challenge 2014, har också tagit initiativ till en rad energieffektiviseringsprojekt, som energisnålare gatubelysning, LED-lampor i trafikljus och smarta elmätare.

Transporter står för mer än 25 procent av världens energirelaterade koldioxidutsläpp och i många städer är utsläpp från trafiken ett miljöproblem av stora mått. Samtidigt erbjuder tät bebyggelse unika möjligheter till hållbara transportsystem. I Stockholm utnyttjar mer än tre fjärdedelar av invånarna offentliga transporter. Uppemot hälften av alla som bor i Köpenhamn tar cykeln till jobbet eller studierna. Var tredje bilist i Seoul – 820 000 människor – är med i programmet No Driving Day och bidrar till bättre stadsluft, mindre trängsel och minskade utsläpp av koldioxid.

Nästan 15 procent av all mat i världen kommer från stadsodling. Många städer stöder lokal matproduktion, vilket kan minska transporter, ge jobb, förbättra stadsmiljön och minska trycket på naturliga ekosystem. I Shanghai har politiska beslut bidragit till att mer än 55 procent av grönsaksbehovet, och för gröna bladgrönsaker så mycket som 90 procent, täcks av lokal produktion.

Städer kan också vara ledande aktörer när det gäller att skydda mångfald och naturmiljöer långt bortom de egna gränserna via sin konsumtion. Ghent i Belgien införde 2009 en köttfri dag varje vecka för att minska jordbrukets miljö- och klimatpåverkan och förbättra människors hälsa. Idén har spridit sig till städer som Helsingfors, Kapstaden, San Francisco och Sao Paolo.

Vi har ett val. Urbanisering behöver inte betyda mer förorenad miljö, ohållbara livsstilar och städer som breder ut sig över allt större markområden. Smarta val idag kan förbättra livskvaliteten för hundratals miljoner människor i framtiden och kraftigt minska det globala ekologiska fotavtrycket.

LÖSNINGAR FÖR EN ENDA PLANET

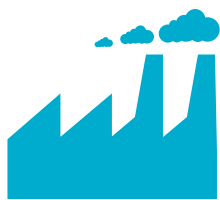
Vi kan göra bättre val och hitta genomförbara lösningar

Vi har bara en planet. Med den insikten som grund pekar WWF på hur vi kan göra bättre val, använda naturresurser inom gränserna för vad planeten tål och säkra tillgången till livsmedel, vatten och energi för alla människor.

BEVARA NATURKAPITALET

Återskapa förstörda ekosystem, bromsa förlusten av betydelsefulla livsmiljöer, utvidga de skyddade områdena väsentligt

PRODUCERA BÄTTRE

Minska insatsmedlen och mängden avfall, förvalta resurser hållbart, öka den förnybara energiproduktionen

KONSUMERA KLOKARE

Genom livsstilar med litet fotavtryck, genom hållbar energianvändning och sundare kostvanor

STYR OM FINANSIELLA FLÖDEN

Värdesätt naturen, bokför sociala och miljömässiga kostnader, stöd och belöna bevarandeåtgärder, hållbar resursförvaltning och innovation

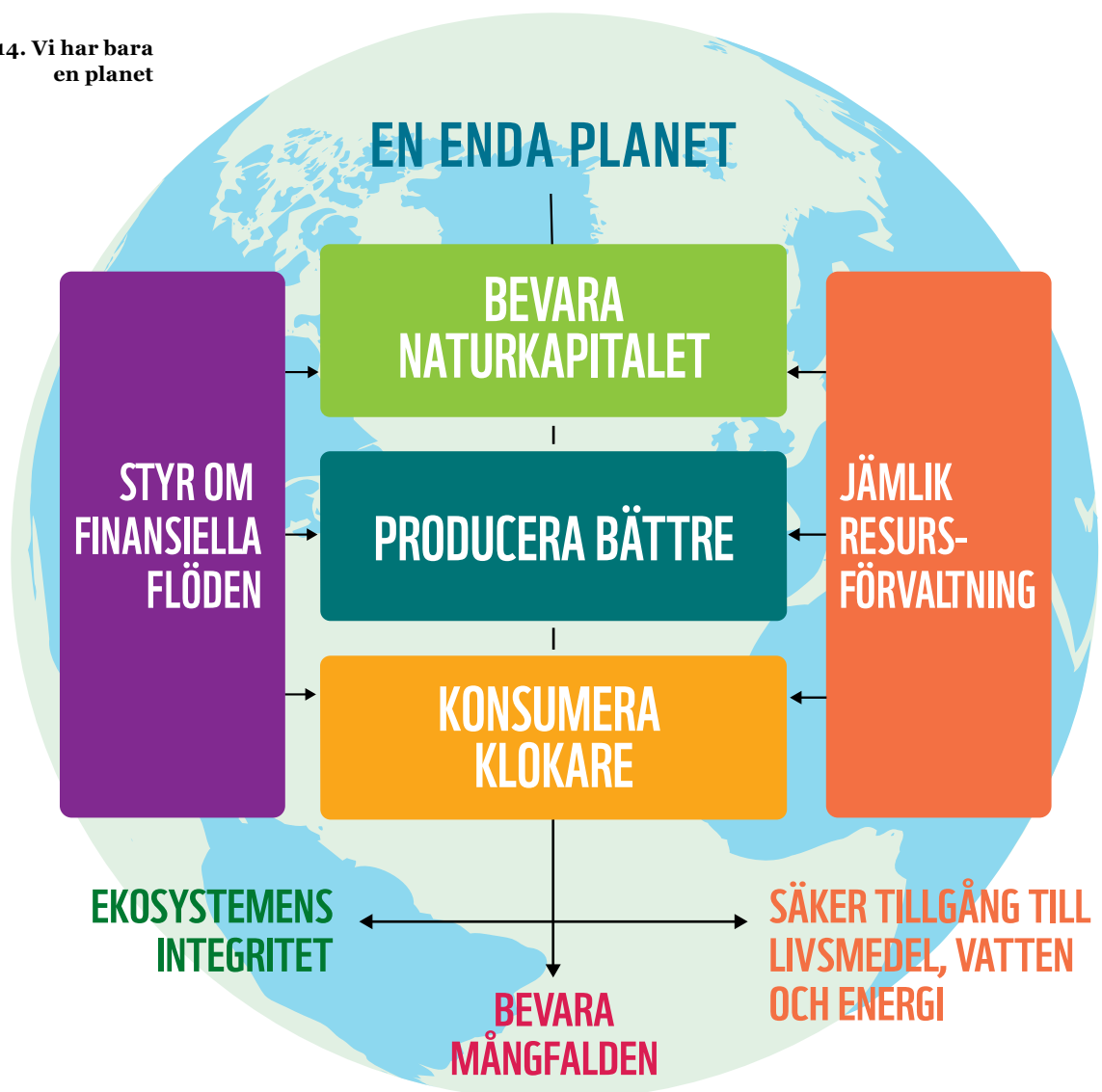

JÄMLIK RESURSFÖRVALTNING

Dela tillgängliga resurser, gör rättvisa och miljömässigt välinformerade val, mät framgång bortom BNP

BÄTTRE VAL

Figur 14. Vi har bara en planet

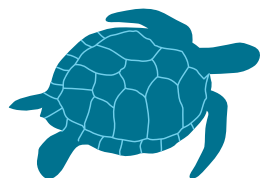

LEVA OCH VERKA PÅ EN ENDA PLANET

Läs om våra fallstudier och mycket mer på wwf.panda.org/lpr

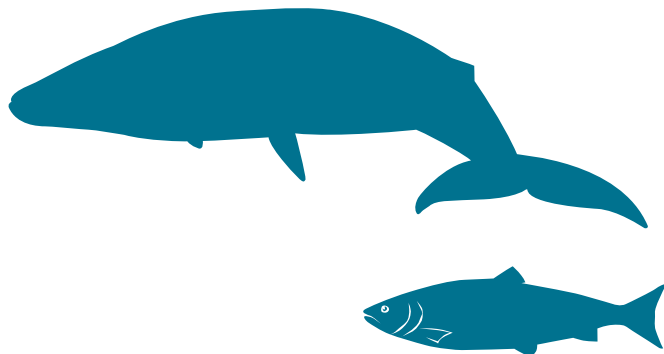
Danmark: Vindkraft stod för 57,4 % av Danmarks elkonsumtion i december 2013 – ett resultat av flera årtiondens innovativt arbete och statliga stödsystem.

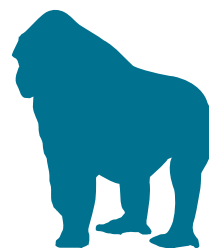
Belize: En ny kustförvaltningsplan tar med i beräkningen hur enormt värdefulla naturliga ekosystem som korallrev och mangroveträsk är för turismen, fisket och bevarandet av kustområden.

Earth Hour City Challenge: Ett växande antal städer visar sin vilja att gå före i omställningen mot ett mindre fotavtryck och för en hållbar framtid.

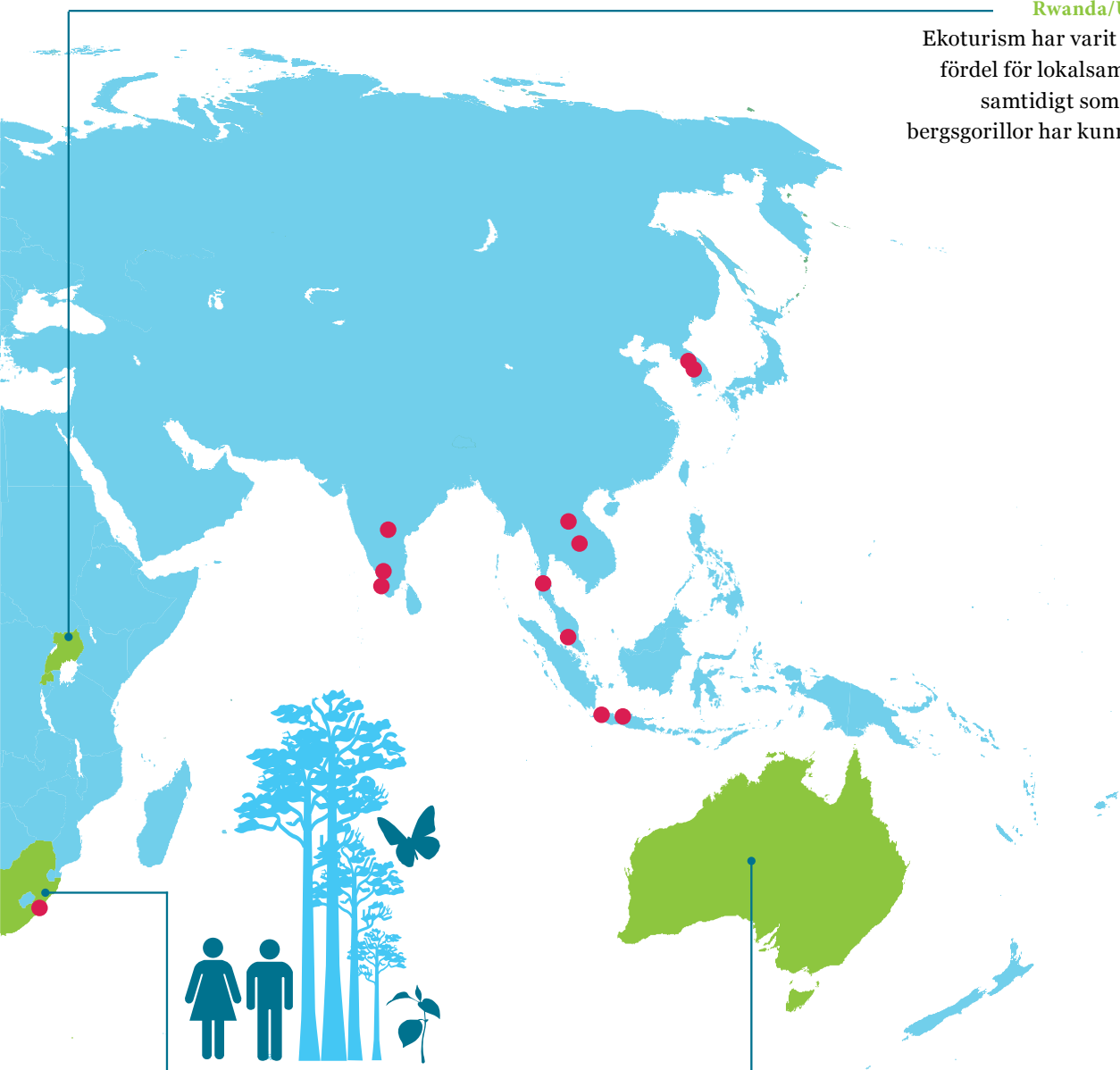

Chile: För att bevara ett av världens viktigaste marina ekosystem, samarbetar naturvårdare med lokalbefolkning, fiskeindustri, regering, finanssektor och handel.

Rwanda/Uganda:

Ekoturism har varit till stor fördel för lokalsamhällen, samtidigt som antalet bergsgorillor har kunnat öka.

Sydafrika: Genomtänkt markanvändning har bidragit till att ett betydelsefullt våtmarksområde kunnat restaureras och att en kommersiell trädplantering och ett världsarvsområde kan leva sida vid sida.

Australien: Mer effektiva sätt att odla socker hjälper till att bevara Stora barriärrevet genom att minska påverkan från kemiska föroreningar och jorderosion.

ETT STORT KLIV MOT FRAMTIDEN

Demokratiska republiken Kongo har en av de yngsta och snabbast växande befolkningarna i världen. Men vad kan dessa barn i fiskebyn Vitshumbi vid Lake Edwards södra strand förvänta sig av framtiden?

Virungas nationalpark är deras arv – och den erbjuder en enorm potential. En studie som nyligen utförts på uppdrag av WWF pekar mot att parkens ekonomiska värde är mer än 1 miljard amerikanska dollar per år i en stabil situation där dess skydd är tillräckligt. Parken skulle kunna ge 45 000 personer jobb genom näringar som turism och genom ett ansvarsfullt nyttjande.

VÄGEN FRAMÅT

Samma tecken som visar oss var vi har tagit fel väg kan visa oss vägen mot framtiden

Det finns inget oundvikligt i ett sjunkande LPI eller i ett ekologiskt fotavtryck som allt mer överskrider den tillgängliga biokapaciteten. Händelseutvecklingen är resultatet av miljontals beslut som fattas med

lite eller ingen hänsyn till hur viktigt det är att bevara naturen. Dålig förvaltning på lokal, nationell eller internationell nivå. Politik som trångsynt riktat in sig på ekonomisk tillväxt och snäva intressen. Affärsmodeller som fokuserar på kortsiktiga vinster och inte räknar med externaliteter och långsiktiga kostnader. Ineffektiva, omoderna och onödigt destruktiva sätt att producera och använda energi, fånga fisk, odla mat, transportera människor och varor. Desperata sätt att försörja sig på. Överkonsumtion som gör ett litet fåtal lyckligare och rikare.

I vart och ett av fallen finns det ett bättre alternativ. Det kommer inte att bli lätt att ändra kurs och hitta bättre vägar, men det är definitivt möjligt.

Vid Rio+20-konferensen 2012, bekräftade världens regeringar sitt tidigare ställningstagande för en "ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar framtid för vår planet och för framtida generationer". Detta är vår gemensamma vision, det mål vi måste sträva mot. Målet innebär en utveckling där alla kan njuta en hög nivå av mänsklig utveckling, med ett globalt fotavtryck som håller sig inom planetens tillgängliga biokapacitet (se Figur 8). Att hålla sig inom dessa gränser är i huvudsak detsamma som att hålla sig inom "det säkra och rättvisa manöverutrymmet" i Oxfams munk-ekonomi (Doughnut Economy), där man håller sig inom de planetära gränserna och samtidigt tillförsäkrar varje människa en acceptabel nivå när det gäller hälsa, välbefinnande och möjligheter (se Figur 11).

Vi har bara en jord och WWF visar hur vi kan nå ett hållbart liv på planeten genom en rad praktiska handlingar: Vi måste leda investeringsströmmar från det som orsakar miljöproblem till lösningarna. Vi måste fatta rättvisa, långsiktiga och miljömedvetna beslut om hur vi ska förvalta de resurser vi gemensamt förfogar över. Vi måste bevara vårt återstående naturkapital och skydda och restaurera viktiga ekosystem och livsmiljöer. Vi måste producera resurssnålare och konsumera smartare.

**VI VET VART VI VILL.
VI VET HUR MAN TAR SIG DIT.
NU MÅSTE VI TA
FÖRSTA STEGET.**

WWFs KONTOR*

Armenien	Gabon	Malaysia	Singapore
Australien	Förenade Arabemiraten	Mauretanien	Spanien
Azerbajdzjan	Gambia	Mexiko	Storbritannien
Belgien	Georgien	Moçambique	Surinam
Belize	Ghana	Mongoliet	Sverige
Bhutan	Grekland	Myanmar	Sydafrika
Bolivia	Guatemala	Namibia	Sydkorea
Brasilien	Guyana	Nederländerna	Tanzania
Bulgarien	Honduras	Nya Zeeland	Thailand
Centralafrikanska republiken	Hongkong	Nepal	Tunisien
Chile	Indien	Norge	Turkiet
Colombia	Indonesien	Pakistan	Tyskland
Danmark	Italien	Panama	Uganda
Demokratiska republiken Kongo	Japan	Papua Nya Guinea	Ungern
Ecuador	Kambodja	Paraguay	USA
Fiji	Kamerun	Peru	Vietnam
Filippinerna	Kanada	Polen	Zambia
Finland	Kenya	Rumänien	Zimbabwe
Frankrike	Kina	Ryssland	Österrike
Franska Guyana	Kuba	Salomonöarna	
	Laos	Schweiz	
	Madagaskar	Senegal	

*Juli 2014

FÖRSLAG TILL LÄSNING

Läs hela Living Planet Report

Den fullständiga internationella utgåvan av "Living Planet Report 2014" kan laddas ned på wwf.panda.org/lpr

Mer om WWFs arbete med **ekologiska fotavtryck** hittar du på wwf.se/fotavtryck

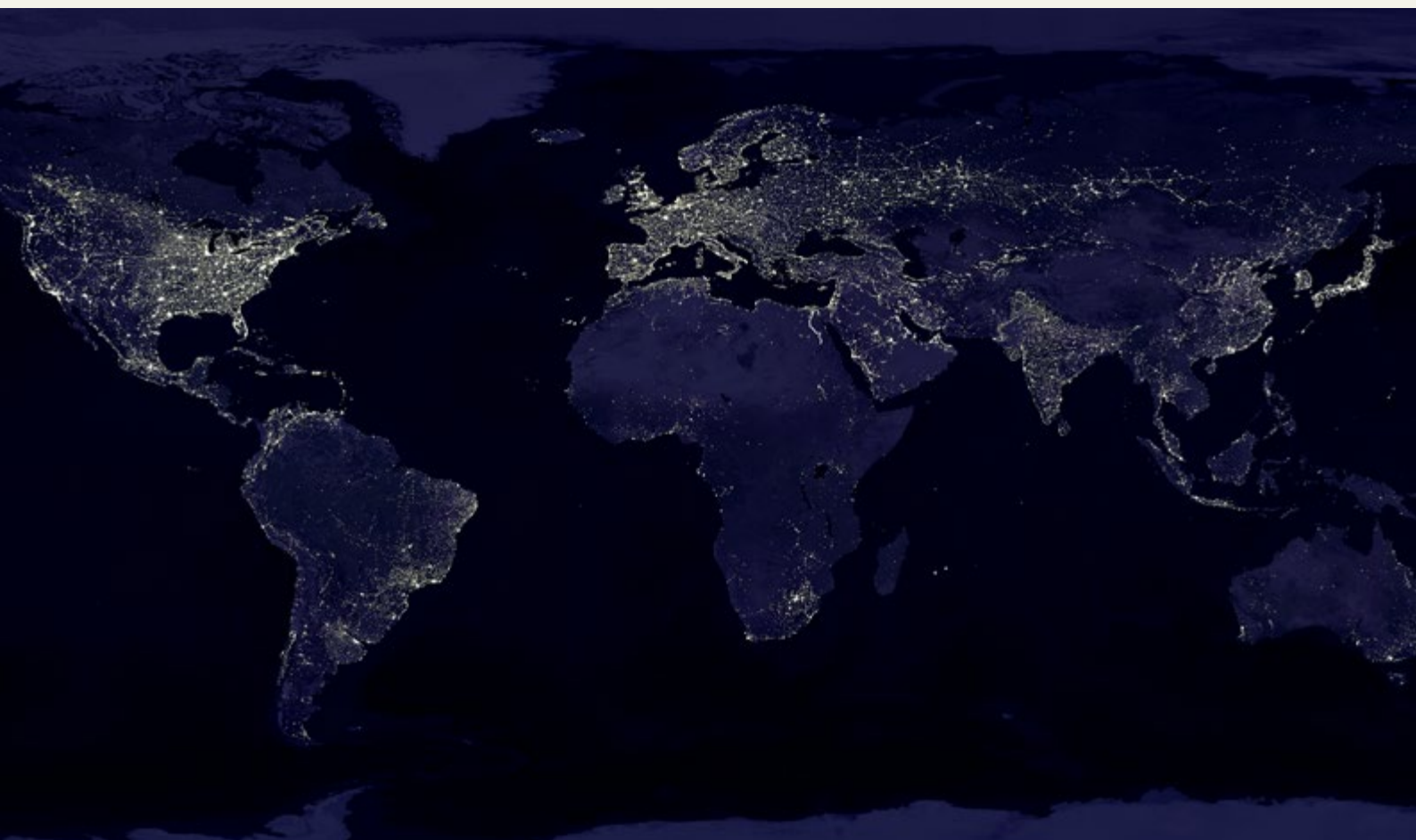

Mer om WWFs arbete med **hållbara städer** hittar du på wwf.se/hallbarastader

För elever & lärare:

Läs mer om WWFs arbete med ekologiska fotavtryck och biologisk mångfald!

Besök oss på wwf.se och wwf.se/utbildning

© NASA

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN

Cover photograph: © European Space Agency

Kontakt:

Carina Borgström-Hansson, Världsnaturfonden WWF

Publikationen får inte säljas vidare utan WWFs skriftliga tillåtelse. Att återge publikationens foton kräver skriftligt tillstånd från WWF.

Vänligen ange källa enligt följande:

Sammanfattning av Världsnaturfonden WWFs Living Planet Report 2014

Design: millerdesign.co.uk

Design svensk sammanfattning: Sven Björnekull

Översättning till svenska: Mari Rosenkvist

Publicerad i september 2014 av WWF – World Wide Fund for Nature (tidigare World Wildlife Fund), Gland, Schweiz ("WWF").

Svensk version publicerad i september 2014 av Världsnaturfonden WWF, Ulriksdals Slott, 170 81 Solna

© 2014 WWF. Alla rättigheter reserverade.

ISBN 978-2-940443-88-8

Sammanfattningen har tryckts av det klimatneutrala tryckeriet Edita Bobergs på FSC-certifierat papper.

Living Planet Report 2014

Den här rapporten har finansierats genom stöd från Sida. Sida har ej deltagit i produktionen och ansvaret för innehållet är utgivarens.

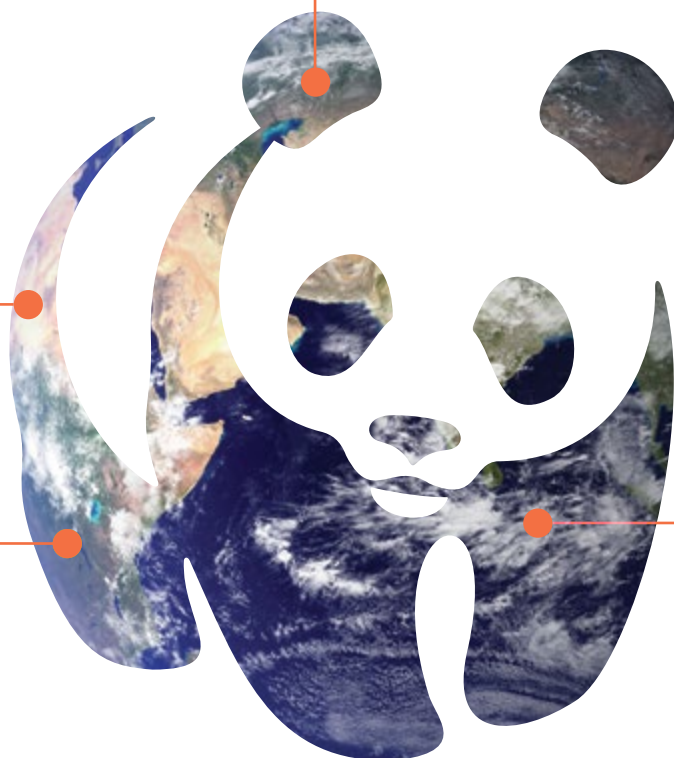
FSC
PAPPER FRÅN
ANSVARSFULLA
KÄLLOR

UTRYMME

Mänskligheten kräver resurser motsvarande 1,5 planeter och trycket på ekosystemen ökar.

MÄNNISKOR

Vi behöver naturen för att tillfredsställa våra materiella behov, för att må bra och för att våra samhällen ska kunna blomstra.

EKOSYSTEM

Från skogar till floder och rev, är ekosystem grunden för att bygga välmående och stabila samhällen.

ARTER

Mängden ryggradsdjur har minskat med hälften sedan 1970, enligt Living Planet Index.

Därför finns vi

Vi arbetar för att hejda förstörelse av jordens naturliga livsmiljöer och bygga en framtid där människor lever i harmoni med naturen.

wwf.se

